

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра документознавства та української мови (№ 801)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи

(підпис)

О. О. Карпенко

(ініціали та прізвище)

«31» 08 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА *ВИБІРКОВОЇ*
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Комп'ютерна етика

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2020 рік

Робоча програма Комп'ютерна етика

(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

освітньою програмою Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

«19» червня 2020 р. – 10 с.

Розробник: Гавриш І. П., доцент кафедри 801, к.філол.н., доцент

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри документознавства та української мови (№ 801)

(назва кафедри)

Протокол № 13 від «19» 06 2020 р.

Завідувач кафедри

к. філос. н., доц.

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

А. Є. Прилуцька

(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів для денної форми навчання: 5;	Галузь знань <u>02 Культура і мистецтво</u> (шифр і найменування) Спеціальність <u>029 Інформаційна,</u> <u>бібліотечна</u> <u>та архівна справа</u> (код і найменування) Освітня програма <u>Інформаційна, бібліотечна</u> <u>та архівна справа</u> (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	<i>Вибіркова</i>
Кількість модулів –1		Навчальний рік
Кількість змістових модулів – 2		2020/2021
Індивідуальне завдання: –		Семестр
Загальна кількість годин для денної форми навчання: 48 <i>годин аудиторних занять</i> /120 годин;		8-й
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 <i>години</i> самостійної роботи студента – 6 <i>годин</i>		Лекції
		24 години
		Практичні, семінарські
		24 години
		Лабораторні
		—
		Самостійна робота
	72 години	
	Вид контролю:	
	Модульний контроль, залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійних становить: для денної форми – 48 аудиторних годин /72 години самостійної роботи.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування морально-етичних основи використання комп'ютерних та телекомунікаційних технологій для усіх суб'єктів інформаційної діяльності.

Завдання:

- схарактеризувати використання морально-правових норм комп'ютерної етики в сфері інформаційної діяльності;
- сприяти оволодінню знаннями морально-правових норм професійної, інформаційної та комп'ютерної етики;
- формувати уміння використовувати у професійній діяльності стратегії розв'язання професійних моральних колізій.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності в інформаційно-сервісній галузі системи соціальних комунікацій;

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікативних технологій для реалізації професійних комунікацій із надання інформаційних продуктів та послуг;

ЗК7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел для задоволення інформаційних потреб споживачів;

ФК11. Здатність використовувати автоматизовані інформаційно-пошукові системи, організовувати електронні бібліотеки та архіви;

ФК16. Здатність самостійної практичної роботи в інформаційно-сервісній галузі.

Програмні результати навчання:

РН6. Знати, розуміти та застосовувати в практичній діяльності законодавчі та галузеві нормативні документи щодо здійснення інформаційної діяльності;

РН7. Забезпечувати ефективність функціонування документно-комунікаційних систем;

РН15. Використовувати різноманітні комунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва в сучасних установах інформаційної, бібліотечної та архівної галузі;

РН21. Володіти сучасними технологіями організації фахової діяльності в галузі міжнародних комунікацій.

Міждисциплінарні зв'язки: діловодство, ділові комунікації, риторика.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Професійна та прикладна етика в структурі етичного знання

Тема 1. Професійна етика в структурі етичного знання

Взаємозв'язок та співвідношення теоретичної, прикладної (практичної) та професійної етики. Виникнення професійної етики. Професійна мораль. Структура професійної етики. Загальні принципи професійної етики. Професійна етика в умовах інформаційного суспільства. Професійна солідарність і відповідальність. Професійний обов'язок. Професійна деформація. Ділова етика. Службова етика. Корпоративна етика і корпоративна культура. Корпоративна соціальна відповідальність. Моральні вимоги до підприємств та корпорацій. Механізми та інструменти корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 2. Професіоналізм як моральна цінність

Професіоналізм як сукупність досягнутих індивідом теоретичних знань, практичного досвіду і професійних навиків у визначеній поділом праці сфері людської діяльності. Аспекти професійної діяльності (економічний, соціологічний, етичний, психологічний, фізіологічний та ін.). Етичний аспект професійної діяльності як сфера моральних відносин людей виявляється у професійній діяльності, їх моральних і ціннісних настановах, поведінкових пріоритетах, морально-етичних критеріях вчинків, здійснюваних людиною в контактах з колегами по роботі, в колективі, суспільстві.

Тема 3. Корпоративна етика

Корпоративна етика і корпоративна культура. Корпоративна соціальна відповідальність. Моральні вимоги до підприємств та корпорацій. Механізми та інструменти корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 4. Корпоративні кодекси

Механізми етико-ціннісного регулювання професійної діяльності та відносин. Кодекси професійної етики. Завдання етичних кодексів - формулювання та впровадження в професійне середовище принципів і норм корпоративної етики, які спрямовані на вирішення морально-етичних проблем і спірних ситуацій, запобігання зловживанням у різних сферах професійної діяльності. Кодекс комп'ютерної етики як різновидом професійного етичного кодексу; містить моральні норми та правила, які притаманні не тільки «комп'ютерним професіоналам», які розробляють та впроваджують засоби інформаційних технологій, а й усім користувачам комп'ютерних систем та Інтернет-мережі. Комп'ютерна етика як поле досліджень. Аналіз досліджень та публікацій

Модульний контроль. Модульна контрольна робота № 1.

Змістовий модуль 2. *Морально-етичні норми комп'ютерної етики.*

Тема 5. Комп'ютерна етика: загальна характеристика.

Етико-правовий простір інформаційно-комп'ютерних технологій: загальна характеристика. Розвиток етико-інформаційного напрямку: комп'ютерна етика, інформаційна етика, кіберетика. Поняття «комп'ютерна етика» та його синонімічні поняття: «етика Інтернет», «віртуальна етика»(або кіберетика), «мережесвий етикет», «нетикет», «webethics». Значення моральних норм в комп'ютерному середовищі як історично сформованої основи для розробки нових та вдосконалення існуючих юридичних

Значення кодексів етики Асоціацій розробників інформаційних технологій, менеджерів інформаційних технологій, користувачів інформаційних технологій, сертифікованих комп'ютерних професіоналів (США). Кодекси комп'ютерної етики для викладачів вищих та середніх шкіл як основа для створення та впровадження спеціальних навчальних курсів (США, Німеччина, Росія); як механізм для освіти (контролю над новими правилами та стандартами).

Рекомендації Міжнародної федерації з інформаційних технологій (IFIP) щодо прийняття національних кодексів комп'ютерної етики усім державам світу на базі етичних стандартів з урахуванням місцевих культурних і етичних традицій. Значення діяльності дослідних інститутів з проблем соціального впливу комп'ютерних технологій на особистість та суспільство (США, Австралія, Велика Британія, європейські держави); розробка ними рекомендацій, норм та методів їх впровадження в суспільну свідомість.

Тема 6. Інформаційна етика. Етика Інтернету

Поняття інформаційної етики як філософської основи комп'ютерної етики. Особливості етичних норм для користувачів мережі Інтернет, правила «нетикету». Напрями досліджень етичних, моральних та правових аспектів використання міжнародної комп'ютерної мережі Інтернет: їх актуальність та значення для розвитку сучасного суспільства. Проблеми протиріччя між позитивним впливом нових можливостей користування інформацією з мережі та негативними наслідками; можливі шляхи їх вирішення. Розробка гуманітарних проблем користування Інтернет: антисоціальна поведінка; регулювання відносин; саморегуляція етичних норм у комп'ютерно-комунікаційному середовищі. Значення положень освітньої політики в сфері інформатизації суспільства. Зарубіжний освітній досвід: США, Німеччина.

Тема 7. Професійні етичні норми та правила для «комп'ютерних професіоналів»: типи взаємовідносин

Поняття «комп'ютерних професіоналів» як узагальнююче для таких категорій учасників комп'ютерних взаємовідносин в мережі, як: програмісти, системні аналітики, системотехніки, оператори, інформаційні працівники (посередники), продавці комп'ютерного устаткування, а також і користувачі продуктів інформаційно-комп'ютерних технологій. Характеристика типів взаємовідносин комп'ютерних професіоналів з такими категоріями, як: роботодавці; клієнти; колеги по професії; громадськість. Моральні основи взаємовідносин «роботодавець – комп'ютерний професіонал»: їх характеристика. Значення наявності контрактних взаємовідносин та

усвідомленого обмеження автономності. Аналіз поняття «лояльність» (Марсія Барон), наслідки: позитивні (добрі, дружні взаємовідносини) та негативні (неченість, відсутність здорового глузду, безвідповідальність). Моральні основи взаємовідносин «клієнт – комп'ютерний професіонал»: їх характеристика. Значення контрактних відносин, довіри, чесності, компетентності. Моральні основи взаємовідносин «суспільство – комп'ютерний професіонал»: їх характеристика. Поняття соціального контракту. Співвідношення між професійними знаннями та відповідальністю. Моральні основи взаємовідносин «професіонал – про-фесіонал»: їх характеристика. Значення дотримання певних стандартів поведінки; відповідальності, чесності, прагнення уникнути конфлікту професійних та особистих інтересів, довіри, тощо.

Тема 8. Інформаційно-правові основи регулювання комп'ютерних співвідносин. Інформаційні злочини

Інформаційні та комп'ютерні злочини: загальна характеристика, зміст, наслідки. Поняття інформаційних злочинів. Характеристика інформаційних правовідносин як таких, що виникають при умовах: формування та використання інформаційних ресурсів на основі створення, збору, обробки, збереження, пошуку, розповсюдження та на дання користувачеві інформації і документів; створення та використання інформаційних технологій та засобів їх забезпечення; захисту інформації та прав суб'єктів, що беруть участь в інформаційних процесах. Поняття об'єкта та предмета інформаційних злочинів. Основні групи інформаційних злочинів за родовим об'єктом: проти особистості; в сфері економіки; проти суспільної безпеки і суспільного порядку; проти державної влади; проти миру та безпеки людства, їх характеристика. Характеристика різновидів комп'ютерних злочинів. Способи здійснення комп'ютерних злочинів; їх класифікація і характеристика основних груп. Поняття «інформаційної війни».

Тема 9. Етико-правові проблеми охорони інтелектуальної власності та авторського права в мережі Інтернет

Правовий простір комп'ютерних технологій: захист авторських прав в мережі Інтернет. Основні проблеми авторського права та захисту інтелектуальної власності у мережі, їх залежність від систем національного законодавства (досвід США).

Загальна характеристика об'єктів інтелектуальної власності, що розуміється як права на результати творчої діяльності людини. Сфера інтелектуальної власності; права, що належать до інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній і художній сферах. Особливості впливу комп'ютерних мереж на умови передачі інформації; створення нових інформаційних цінностей у мережі – продуктів і послуг інтелектуальної власності, можливість відбору інформації, присутність інших людей і спілкування з ними, гарантія аутентичності.

Основні типи об'єктів інтелектуальної власності в мережі: промислові, комерційні і художні роботи, комп'ютерні програми, «розкручені» на ринку «гарячі» назви (brand name), торговельні марки тощо. Комп'ютерні програми як носії цінних послуг: допомога, консультації, навчання, програмування й усунення помилок. Специфіка етико-правових проблем авторського права в дистанційній освіті: політика захисту авторського права та інтелектуальної власності; програмне забезпечення курсів.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота № 2.

Контрольний захід: залік.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Професійна та прикладна етика в структурі етичного знання					
Тема 1. Професійна етика в структурі етичного знання	18	4	4		10
Тема 2. Професіоналізм як моральна цінність.	14	2	2		10
Тема 3. Корпоративна етика.	16	4	4		8
Тема 4. Корпоративні кодекси	14	2	1,5		10
Модульний контроль 1			0,5		
Разом за змістовим модулем 1	62	12	12		38
Змістовий модуль 2. Морально-етичні норми комп'ютерної етики					
Тема 5. Комп'ютерна етика: загальна характеристика.	10	2	2		6
Тема 6. Інформаційна етика. Етика Інтернету	16	4	4		8
Тема 7. Професійні етичні норми та правила для «комп'ютерних професіоналів»: типи взаємовідносин	10	2	2		6
Тема 8. Інформаційно-правові основи регулювання комп'ютерних співвідносин. Інформаційні злочини	10	2	2		6
Тема 9. Етико-правові проблеми охорони інтелектуальної власності та авторського права в мережі Інтернет	12	2	1,5		8
Модульний контроль 2			0,5		
Разом за змістовим модулем 2	58	12	12		34
Усього годин	120	24	24		72
Контрольний захід – залік	-	-	-	-	-
Усього годин	120	24	24		72

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма навчання
1	Тема 1. Професійна етика в структурі етичного знання	8
2	Тема 2. Професіоналізм як моральна цінність	4
3	Тема 3. Корпоративна етика	2

4	Тема 4. Корпоративні кодекси	1,5
5	Модульний контроль 1	0,5
6	Тема 5. Комп'ютерна етика: загальна характеристика	2
7	Тема 6. Інформаційна етика. Етика Інтернету	2
8	Тема 7. Професійні етичні норми та правила для «комп'ютерних професіоналів»: типи взаємовідносин	2
9	Тема 8. Інформаційно-правові основи регулювання комп'ютерних співвідносин. Інформаційні злочини	1,5
10	Тема 9. Етико-правові проблеми охорони інтелектуальної власності та авторського права в мережі Інтернет	0,5
Усього:		24

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма навчання
1	Тема 1. Професійна етика в структурі етичного знання	10
2	Тема 2. Професіоналізм як моральна цінність	18
3	Тема 3. Корпоративна етика	10
4	Тема 4. Корпоративні кодекси	6
5	Тема 5. Комп'ютерна етика: загальна характеристика	6
6	Тема 6. Інформаційна етика. Етика Інтернету	8
7	Тема 7. Професійні етичні норми та правила для «комп'ютерних професіоналів»: типи взаємовідносин	4
8	Тема 8. Інформаційно-правові основи регулювання комп'ютерних співвідносин. Інформаційні злочини	5
9	Тема 9. Етико-правові проблеми охорони інтелектуальної власності та авторського права в мережі Інтернет	5
Усього:		72

7. Методи навчання

Використовуються пояснювально-ілюстративний, проблемно-пошуковий та практичні методи навчання.

8. Методи контролю

Поточний контроль здійснюють під час проведення семінарських занять, тестовий контроль, підсумковий контроль.

9. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

9.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання практичних робіт	0...5	6	0...30
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Змістовний модуль 2			
Виконання практичних робіт	0...5	6	0...30
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до заліку. Під час складання семестрового заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет складається з трьох 2 теоретичних та 2 практичних завдань, за кожне з яких студент може отримати від 0 до 25 балів (сума – 100 балів).

9.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- базові поняття курсу;
- основи професійної етики;
- основи комп'ютерної етики;
- норми та моральні правила поведінки в комп'ютерній мережі; кодекси комп'ютерної етики;
- засоби попередження та боротьби з комп'ютерними злочинами; відповідальність та законність в комп'ютерних мережах;
- етико-правові аспекти захисту авторського права та інтелектуальної власності в комп'ютерній мережі.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- застосовувати основні принципи професійної та комп'ютерної етики в інформаційно-документних службах та підрозділах; інформаційній сфері;
- використовувати етико-правові норми та моральні правила інформаційних співвідносин в комп'ютерній мережі.

9.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру:

«Відмінно» (А, 90–100 балів) заслуговує студент, який:

- показав всебічні, систематичні й глибокі знання навчально-програмного матеріалу з курсу;
- добре обізнаний із норми та моральними правилами поведінки в комп'ютерній мережі; кодексом комп'ютерної етики;
- вміє застосовувати основні принципи професійної та комп'ютерної етики в інформаційно-документних службах та підрозділах у сфері інформаційної діяльності.

«Добре» (В, 83–89, дуже добре; С, 75–81, добре) заслуговує студент, який:

- продемонстрував системний характер знань із курсу;
- добре обізнаний із норми та моральними правилами поведінки в комп'ютерній мережі; кодексом комп'ютерної етики;

– вміє застосовувати основні принципи професійної та комп'ютерної етики в інформаційно-документних службах та підрозділах у сфері інформаційної діяльності.

«**Задовільно**» (D, 68–74, задовільно; E, 61–67, достатньо) заслуговує студент, який:

– показав знання навчально-програмного матеріалу з курсу в обсязі, необхідному для майбутньої роботи за спеціальністю з урахуванням етикетних норм;

– у цілому обізнаний із норми та моральними правилами поведінки в комп'ютерній мережі; кодексом комп'ютерної етики;

– припустився незначних помилок під час застосовування основних принципи професійної та комп'ютерної етики в інформаційно-документних службах та підрозділах у сфері інформаційної діяльності і.

«**Незадовільно**» (FX, 35–60, незадовільно) заслуговує студент, який:

– показав низький рівень знань навчально-програмного матеріалу з курсу;

– не обізнаний із норми та моральними правилами поведінки в комп'ютерній мережі; кодексом комп'ютерної етики;

– припустився принципових помилок при виконанні модульного контролю.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

10. Рекомендована література

Базова

1. Ломачинська І.М., Рихліцька О.Д., Барна Н.В. Основи корпоративної культури / І.М. Ломачинська, О.Д. Рихліцька, Н.В. Барна. – Київ: 2011, – 480 с.

2. Польова Л.В. Корпоративна культура. Діловий етикет: навчально-методичний посібник / Л.В.Польова. – Івано-Франківськ : Фоліант, 2016. – 201 с.

3. Прикладна етика. Навч. посібник / За наук. ред. Панченко В.І. – Київ: «Центр учбової літератури», 2012. – 240 с.

Допоміжна

1. Професійна та корпоративна етика: навч. посіб. / за ред., В.І. Панченко. – Київ : ВПЦ «Київський університет», 2019. – 197 с.

2. Johnson Deborah G. Computer Ethics / Deborah G. Johnson. 2nd ed. – New Jersey: Prentice-Hall, Inc. Upper Saddle River, 181 p.

11. Інформаційні ресурси:

1. Пархомов В.А. Компьютерная этика [Електронний ресурс] / В.А. Пархомов – Режим доступу: <http://www.etasu.isea.ru/attorn/s4.htm>; <http://www.computeretics.inst.edu>; (Computer Review 15, 2000) – Название с экрана.

2. Серебrenикова М. Компьютерная этика [Електронний ресурс] / М. Серебrenикова. – Режим доступу: <http://www.ourtx.com/?a=289>.